

Datum 2017-05-23
Reg.nr 42-00435-16

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Thomas Öst
08-563 086 07
thomas.ost@uka.se

Högskolan Dalarna
Rektor

Högskolan Dalarnas ansökan om tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete

Universitetskanslersämbetets beslut

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete.

Ansökan och ärendets hantering

Högskolan Dalarna har den 11 oktober 2016 ansökt hos UKÄ om tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete. För granskning av ansökan har UKÄ utsett följande sakkunniga: professor Karen Borgnakke, Köpenhamns Universitet, professor Åke Ingerman, Göteborgs universitet och professor Annica Löfdahl Hultman, Karlstads universitet. De sakkunnigas bedömning baseras dels på Högskolan Dalarnas ansökan om examenstillstånd, dels på intervjuer som genomfördes den 28 mars 2017. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Bedömningen av ansökan har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt utifrån de aspekter och kriterier som finns sammanställda i *Universitetskanslersämbetets prövning av ansökan om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom ett område*, reg.nr. 242-271-15. De sakkunnigas bedömning är att Högskolan Dalarna har de förutsättningar som krävs för att ge en licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete och att utbildningen uppfyller kraven i högskolelagen och de examensmål som anges i högskoleförordningen. UKÄ instämmer i de sakkunnigas bedömning.

Beslut i ärendet har tagits av tf. myndighetschefen Annika Pontén efter föredragning av utredare Thomas Öst i närvaro av enhetschefen Viveka Persson, avdelningschefen Karin Järplid Linde, chefsassistenten Agnes Ers, samt kommunikationschefen Agneta Rolfer.

Annika Pontén

Thomas Öst

Datum
2017-05-23

Reg.nr
42-00435-16

Kopia till:
De sakkunniga

Granskning av Högskolan Dalarnas ansökan om tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete

Uppdraget

Högskolan Dalarna har den 11 oktober 2016 ansökt hos Universitetskanslersämbetet om tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete. Vi, professor Karen Borgnakke, Köpenhamns Universitet, professor Åke Ingerman, Göteborgs universitet och professor Annica Löfdahl Hultman, Karlstads universitet, har fått i uppdrag av Universitetskanslersämbetet att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de aspekter som finns sammanställda i *Universitetskanslersämbetets prövning av ansökan om tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom ett område*, reg.nr. 242-271-15. Underlag för bedömningen har varit Högskolan Dalarnas ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 28 mars 2017. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, institutions- och utbildningsledning, doktorander samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att Universitetskanslersämbetet beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda licentiatexamen och doktorsexamen inom området pedagogiskt arbete.

De sakkunniga
Karen Borgnakke

Åke Ingerman

Annica Löfdahl Hultman

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte Högskolan Dalarna	Examenstillstånd Pedagogiskt arbete - doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4020
<p>Område för examenstillstånd</p> <p>Omdöme: Tillfredsställande</p> <p>Motivering: Högskolan Dalarna ansöker om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området pedagogiskt arbete. I ansökan betonas att området har en interdisciplinär karaktär samt att dess centrala kunskapsobjekt är undervisning, lärande, fostran och omsorg. Högskolan har valt att låta området utgöras av ett enda forskarutbildningsämne, nämligen pedagogiskt arbete. Detta forskarutbildningsämne har sitt fokus på såväl förskolan som på skolan och högskolan. Ämnet innefattar studiet av didaktik, undervisningsmiljöer, artefakter och resurser för lärande. Även forskning kring lärares, elevers, barns och studenters upplevelser och förståelser av undervisning och lärande ingår. Teori- och metodutveckling inom dessa teman är också väsentliga för området. Högskolan Dalarna tydliggör i ansökan inriktningen mot <i>institutionella pedagogiska praktiker</i>, inom vilken forskning bedrivs praxisorienterat och i relation till lärarutbildningens innehåll samt dess utveckling mot starkare forskningsanknytning. Som en konsekvens av denna praxisorientering och nära relation till lärarutbildningen planerar lärosätet för en forskarutbildning som både organisatoriskt och innehållsmässigt präglas av forskarskolor innefattande flervetenskapliga perspektiv, inom vilka samtliga involverade doktorander och forskare ryms. Den tämligen vida avgränsningen av området samt forskarutbildningsämnet bedöms således som rimlig och ändamålsenlig.</p> <p>Den mångfacetterade forskarutbildning som beskrivs i ansökan ställer höga krav på befintlig forskning inom nämnda områden. Forskningsprofilen "Utbildning och lärande" vid Högskolan Dalarna utgör en gemensam plattform för såväl doktorander som forskare och den forskning som bedrivs inom denna profil innefattar såväl ämnesdidaktik som den utbildningsvetenskapliga kärnan. I dagsläget finns ett flertal forskningsprojekt där bland annat lärmiljöer, yngre barns lärande, ledarskap i skolan och olika slags organisationsutveckling inom skola och högskola studeras. Således svarar forskningsprofilen "Utbildning och lärande" väl mot det brett definierade området för examenstillstånd, i det att såväl teoretisk som olika slags mer praktisknära forskning kring <i>institutionella pedagogiska praktiker</i> präglar profilen. Vidare bedrivs samverkan med andra lärosäten gällande forskarutbildning, där gemensam handledning förekommer. Den befintliga kompetensen hos de aktiva forskarna vid Högskolan Dalarna bedöms som tillräcklig för att doktorander ska ha möjlighet att få möta olika typer av forskning och att också kunna få konstruktiva synpunkter på de egna projekten. I detta sammanhang utgör de i ansökan omnämnda olika och delvis överlappande "kollegiala mötesplatserna" samt det utbildningsvetenskapliga seminariet viktiga arenor, där kopplingen mellan forskning och forskarutbildning stärks. De "kollegiala mötesplatserna" är grupperingar av forskare och doktorander kring specifika forskningsinriktningar med olika slags teoretiskt eller empiriskt fokus, medan det utbildningsvetenskapliga seminariet är gemensamt för hela forskningsprofilen.</p> <p>Högskolan Dalarna har examenstillstånd för samtliga fyra lärarexamina: förskollärarexamen, grundlärarexamen (inriktning F-3 och 4-6), ämneslärarexamen (inriktning 7-9 och gymnasieskolan i 14 ämnen) samt yrkeslärarexamen. Lärosätets ambition är att undervisningen inom lärarutbildningen</p>		

Datum
2017-05-23Reg.nr
42-00435-16

till stor del ska bedrivas av lärare som själva forskar inom området. Denna ambition att stärka den vetenskapliga grunden inom lärarutbildningen innebär ett ökat behov av disputerade lärare, vilket också utgör en grund till att Högskolan Dalarna ansöker om att få ge egen forskarutbildning. Rekryteringsunderlaget framstår som stabilt, med god tillgång på lärare som har examen på avancerad nivå. Högskolan Dalarna har även ett påbyggnadsprogram (magisterprogram i pedagogiskt arbete) för lärare som inte har fullständig behörighet för att antas till forskarutbildning.

Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD) är den organisation som samordnar lärosätets relation till det omgivande samhället. Detta är i ansökan väl framskrivet och det framgår bland annat att PUD:s medlemmar stödjer skolforskning ekonomiskt för att möjliggöra samverkansforskning. Idag pågår ca 30 sådana forskningsprojekt.

Sammantaget finner vi att den befintliga forskningen inom området har en sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Både beskrivningen vad gäller forskningsinriktningar med tillhörande projekt och "kollegiala mötesplatser" samt relationen till den organisatoriska överbyggnad som profilområdet "Utbildning och lärande" utgör är rimlig och övertygande. Vidare betonas genomgående i ansökan att forskarutbildning i pedagogiskt arbete vid Högskolan Dalarna ses som ett prioriterat område även av det omgivande samhället. Ansökan visar på såväl behovet av att höja utbildningsnivån i regionen som betydelsen av att det utbildas forskare vilka kan bidra till kunskapsutveckling inom en av regionens mest omfattande och betydelsefulla verksamheter. Mot denna bakgrund förefaller Högskolan Dalarnas beskrivningar av inriktningar, planer och satsningar på forskarutbildning vara väl grundade. Det framtida arbetet med det breda forskarutbildningsämne som pedagogiskt arbete utgör skulle dock kunna skärpas både tematiskt och metodologiskt. Därtill skulle de allmänpedagogiska och didaktiska forskningsmiljöerna kunna utvecklas i riktning mot en starkare gemensamhetsprägel för att därigenom stärka forskarutbildningens innehållsliga profil. Området och forskarutbildningsämnet bedöms likväl både med avseende på innehåll och på avgränsning som adekvat och välgrundat.

Sammanfattande bedömning: Aspekten område för examenstillstånd är tillfredställande.

Forskarutbildningsmiljö

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Högskolan Dalarna framhåller att lärosätets forskningsprofil "Utbildning och lärande" kommer att prägla doktorandernas miljö i den tänkta forskarutbildningen. I miljön finns cirka 60 disputerade forskare och 23 doktorander vars kompetens hämtas från olika ämnesområden. Flertalet av dessa har profilerat sig inom området pedagogiskt arbete genom att exempelvis initiera och delta i forskarnätverk, arbeta som konferensansvariga och/eller att etablera och ansvara för en publikationsserie. I miljön finns det utbildningsvetenskapliga högre seminariet där egna texter och publikationer kan läggas fram för diskussion och till vilket externa forskare kan bjudas in. Högskolan Dalarna beskriver också de "kollegiala mötesplatserna" som nära relaterade till de centrala forskningsinriktningarna. Dessa är: förskolepedagogik, pedagogiskt ledarskap och pedagogiska miljöer, kritiska utbildningsstudier, utbildningshistoria, teknikburna kunskapsprocesser, samhällsorienterande ämnens didaktik, naturvetenskap-, matematik- och teknikdidaktik samt språkdidaktik. Mötesplatserna utgör tillsammans en intellektuell miljö för forskarutbildningen och de olika ingående forskningsprojekten. De internationella forskningssamarbeten som mötesplatsernas forskare är involverade i är också väl beskrivna i ansökan. Dessutom anordnas egna konferenser och doktoranderna uppmuntras till deltagande i nationella och internationella konferenser, dels för att

etablera nätverkskontakter och dels för att få tillfälle att presentera egen forskning. Genom Högskolan Dalarnas och forskningsprofilens försorg får doktoranderna också tillgång till språkgranskning, för att underlätta publicering i internationella tidskrifter.

Forskare inom forskningsprofilen "Utbildning och lärande" beskrivs i ansökan ha goda möjligheter att bedriva forskning och utvecklingsarbete, vilket bland annat styrks av att de interna anslagen till forskarna fördubblats sedan 2010. Sammantaget har 30 forskare tid för forskning motsvarande 30 procent av en heltidsanställning. Dessa resurser är ryggraden i den planerade forskarutbildningsmiljön. Denna miljö stöds även av ett flertal pågående och nära anknutna forskarskolor, såsom "Historiska medier", "Utforskande läroprocesser och literacy" och "Teknikburna kunskapsprocesser".

Beträffande den fysiska miljön har alla doktorander vid Högskolan Dalarna rum i närheten av sina handledare och doktorandkollegor. Miljön omfattas av samma garantier beträffande fysisk och psykosocial arbetsmiljö som gäller för övriga medarbetare. Högskolan uppskattar den kritiska massa som behövs för ett givande samspel i doktorandgruppen till mellan 15 och 20 doktorander. För att uppnå denna volym planeras rekrytering vart annat år, av sex doktorander med doktorsexamen som slutmål och två doktorander med licentiatexamen som slutmål.

Den planerade forskarutbildningen är för doktorsexamen dimensionerad till 240 högskolepoäng, varav 90 högskolepoäng utgörs av kurser och 150 högskolepoäng utgörs av ett självständigt utfört avhandlingsprojekt. Motsvarande fördelning för licentiatexamen är 45 högskolepoäng kurser och 75 högskolepoäng avhandlingsprojekt. Kurserna i forskarutbildningen belyser forskningsetik, informationssökning, vetenskapsteori, forskningsmetod samt analysredskap för såväl kvantitativa som kvalitativa ansatser. Artikelskrivande ingår även som kursmoment. I en inledande kurs belyses också pedagogiskt arbete som vetenskapligt område. Doktorander uppmuntras att tidigt formulera sitt avhandlingsprojekt, att skriva minst en egen vetenskaplig artikel och att vistas vid en utländsk forskningsmiljö under en del av sin doktorandtid.

Mot bakgrund av de beskrivna växelverkingarna mellan forskningsprofilens aktiviteter, kursutbud och egna forskningsgrupperingar med deras specifika mötesplatser, framstår planen för forskarutbildningen och dess relation till profilmrådet, forskarskolor och seminariemiljön som genomtänkt. Högskolan Dalarnas planer för utbildningens förlopp bidrar tillsammans med forskarnas engagemang i nationellt, regionalt och lokalt utvecklingsarbete till att skapa en dynamisk forsknings- och utvecklingsmiljö, med anknytning till den pedagogiska praktiken inom såväl förskolan som barn- och ungdomsskolan och lärarutbildningen.

Det är emellertid värt att nämna att Högskolan Dalarna skulle kunna profilera den beskrivna forskarutbildningens innehållsliga och praxisorienterade särprägel tydligare, även om högskolan ger en god argumentation för vikten av samspel mellan forskarutbildning och forskningsbaserad lärarutbildning. Forskarutbildningsmiljön är sammanfattningsvis av en så pass fullödig karaktär, att doktorandernas förutsättningar att genomgå en bra forskarutbildning måste bedömas som goda.

Sammanfattande bedömning: Aspekten forskarutbildningsmiljö är tillfredställande.

Handledarresurser

Omdöme: Tillfredsställande

Datum
2017-05-23Reg.nr
42-00435-16

Motivering: De handledarresurser som Högskolan Dalarna redogör för omfattar 23 seniora forskare varav 12 är professorer och 11 är docenter. Därutöver är ytterligare 17 medarbetare disputerade inom området och har gått handledarutbildning. Därtill finns planer om handledarutbildning för ytterligare 20 lektorer. Sammantaget betyder det att det finns cirka 50 möjliga handledare som samtliga är aktiva forskare. Den forskningsmässiga och innehållsliga spridningen vad gäller handledarkompetensen bidrar till att samtliga doktorander kan garanteras en lämplig handledare, samt möjligheter att i förekommande fall byta handledare. Vidare beskrivs i ansökan möjligheter att nyttja kompetenser utanför Högskolan Dalarna för extern handledning, om ett sådant behov uppstår. Här hänvisas till pågående samarbeten inom forskarskolor, där redan idag gemensam handledning förekommer.

Handledningen utgör en central del av forskarutbildningen och doktoranden tilldelas både en huvudhandledare (86 timmar per år) och en biträdande handledare (42 timmar per år). Timantalet reduceras om doktoranden tar längre studieuppehåll. I handledningstiden ingår läsning, återkoppling och fysiska möten genom hela utbildningen.

Med en tänkt utbildningsvolym på mellan 15 och 20 doktorander framstår den beskrivna handledarkapaciteten som tillräcklig. Erfarenheterna av samverkan med handledare från andra lärosäten kan också betraktas som en styrka. Dock visar en detaljerad genomgång av de listade handledarnas CV och publikationslistor på vissa svagheter gällande handledningserfarenhet och vetenskaplig bakgrund. Några av de listade handledarna saknar formell bakgrund eller akademisk titel inom området pedagogiskt arbete och endast ett fåtal tycks ha erfarenhet av att leda en doktorand hela vägen genom forskarutbildningen fram till examen inom området. Inte desto mindre har det stora flertalet av de listade handledarna mer eller mindre rikhaltiga erfarenheter av exempelvis opponentskap vid framläggning av licentiatavhandlingar i pedagogik, expertuppdrag för Skolverket, medlemskap i betygsnämnd vid disputation i pedagogik och didaktik, huvudhandledarskap för licentiander inom forskarskola med mera. Vid intervjuer med företrädare för den planerade utbildningen framkom också hur handledarkollegiet avser att under ett år bedriva kompetenshöjande aktiviteter vad gäller handledarkompetens, innan nya doktorander rekryteras. Denna och andra strategiska satsningar på rekrytering och befordringar för att säkra tillgången på kvalificerade handledare (både i nutid och framgent) beskrevs på ett övertygande sätt vid intervjun. Dessutom kommer ett flertal doktorander inom den nuvarande volymen om 23 individer att med mycket stor sannolikhet disputerar eller avlägga sin licentiatexamen inom det kommande året, varvid erfarenheterna av handledning i slutfasen av avhandlingsarbetet härigenom kommer att stärkas. Inte minst detta sistnämnda faktum menar vi uppväger de nämnda svagheter som gäller handledningserfarenhet. Den i ansökan beskrivna relationen mellan nytilkomna handledare och seniora, mer erfarna handledare vittnar också om såväl stabilitet som dynamik i handledarkollegiet.

Sammanfattande bedömning: Aspekten handledarresurser är tillfredställande.

Kvalitetssäkring

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Högskolan Dalarna uppvisar ett kvalitetssäkringssystem som är integrerat med systemet för verksamhetsstyrning. Inom detta system genomförs på ett systematiskt sätt regelbundna uppföljningar och analyser. Högskolan styrs av högskolestyrelsen och leds av rektor. Prorektor ingår tillsammans med avdelningschefer, dekan (prodekan) samt studentordförande i rektors ledningsråd. Utbildnings- och forskningskansliet (UFK) är ett stabs- och serviceorgan för högskolestyrelsen, rektor och den kollegiala organisationen med ett övergripande ansvar för styrnings-, kvalitets- och

utvecklingsprocesser inkluderande pedagogisk utveckling och kompetensutveckling inom högskolepedagogik. Beträffande kvalitetssäkring av forskarutbildning hänvisas i ansökan till högskolans grundprincip om att ärenden bereds på en lägre nivå än den där besluten fattas.

Övergripande frågor om forskarutbildning bereds således av en forskarutbildningsnämnd (FUN) medan beslut tas i en övergripande utbildnings- och forskningsnämnd. Ärenden som däremot rör den enskilde doktoranden beslutas av FUN och bereds av forskningsledaren och studierektor. Doktorander är representerade i dessa organ. FUN fattar beslut om antagande av sökande till forskarutbildningen och fastställer individuella studieplaner.

Inom forskningsprofilen "Utbildning och lärande" finns ett forskarutbildningsråd som ansvarar för kvalitetsutveckling, kursutveckling och progression i forskarutbildningen. Handledarkollegiet är en viktig instans som en gång per termin diskuterar frågor om progression, den egna utvecklingen som handledare samt forskarstuderandes studieresultat och studiesituation. Därtill finns även ett doktorandkollegium som möts en gång per termin.

Vid sidan av en mångfald till synes överlappande formella system framhålls i ansökan vikten av den kollegiala granskningen, innefattande bland annat kvalitetssäkring genom seminarier. En uppföljande alumnintervju ingår slutligen i kvalitetsarbetet.

Det framgår av beskrivningen att Högskolan Dalarna genomför kvalitetssäkring och intern utvärdering på ett systematiskt och heltäckande vis, där doktoranderna följs genom hela utbildningen fram till examinationen som utgör den slutliga granskningen. Mot denna bakgrund visar beskrivningen en integrerad och på flera nivåer säkrad organisation för forskarutbildningen, där kvaliteten och doktorandens rättssäkerhet bibehålls genom utbildningens olika faser. Högskolans strategi för ett integrerat kvalitetssäkringsarbete är således väl framskriven och synliggjord.

Sammanfattande bedömning: Aspekten kvalitetssäkring är tillfredställande.

Ekonomi

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Högskolan Dalarna redovisar att 11 av de 23 nuvarande doktoranderna finansieras av lärosätet, medan 12 doktorander finansieras genom olika avtal med kommuner i regionen. Högskolan står för handledningskostnader, rums- och kontorsutrustning samt expenser för samtliga doktorander.

Vidare beskrivs utgifter för doktorandernas kurs- och konferensdeltagande samt för litteratur (7500 - 15000 kronor/år). Högskolan Dalarna redogör i ansökan för en ekonomisk ram som tillåter ett intag av åtta doktorander (sex doktorander + två licentiander) vartannat år. En del av finansieringen, motsvarande fyra doktorander, möjliggörs av avtal mellan skolhuvudmän och Pedagogiskt Utvecklingscentrum Dalarna (PUD), medan två doktorander finansieras av högskolans statliga forskningsanslag. En aktivitetsgrad om 50 procent möjliggör att flera doktorander kan antas. Högskolan planerar även för att finansiera forskarutbildning för den egna personalen. Förhoppningar uttrycks även om externfinansierade doktorander via projektmedel. Forskningsprofilen "Utbildning och lärande" kommer inom ramen för sin budget tillsammans med medel från PUD att finansiera kursgivning och handledning av de doktorander (totalt 16) som planeras inom forskarutbildningen. Kostnaderna för studierektorsfunktion för forskarutbildning och för forskarutbildningsadministration finansieras av högskolan centralt.

Datum
2017-05-23

Reg.nr
42-00435-16

Högskolan Dalarna ger en sammanhållande och täckande beskrivning av de ekonomiska förutsättningar som råder för att ge en forskarutbildning med finansiering av doktorander, handledning, kurser och studierektorsfunktion. Samverkan med skolhuvudmän ger möjlighet till en långsiktig plan för budgeten som sträcker sig över en generation doktorander, från antagning till examination.

Sammanfattande bedömning: Aspekten ekonomi är tillfredställande.

Samlat omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Sammanfattningsvis är vår bedömning att Högskolan Dalarna utifrån samtliga bedömda aspekter har förutsättningar för att ge examen på forskarnivå inom området pedagogiskt arbete. Mot bakgrund av detta föreslår bedömargruppen att Universitetskanslersämbetet beslutar att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda examen på forskarnivå inom området pedagogiskt arbete.